

*Agoae bezo deno galda - En amara mienas
ei caliente mienas
Calda.*

Isastiren obrako euskarazko pasarteak: nongoak eta noizkoak?

Amererco eiconced - Por amoreri concen

Doloreico vintrea - con Dolorei el vintrea

Urtzi Reguero Ugarte
UPV/EHU

Amuanaya am - traucha del an

*ne era amumea lax / tuelo (perca) y el ca
bruto del preleso*

Arro exoracione - Al noble cado qu

alquiera quita la tena

MONUMENTA
LINGVAE
VASCONUM

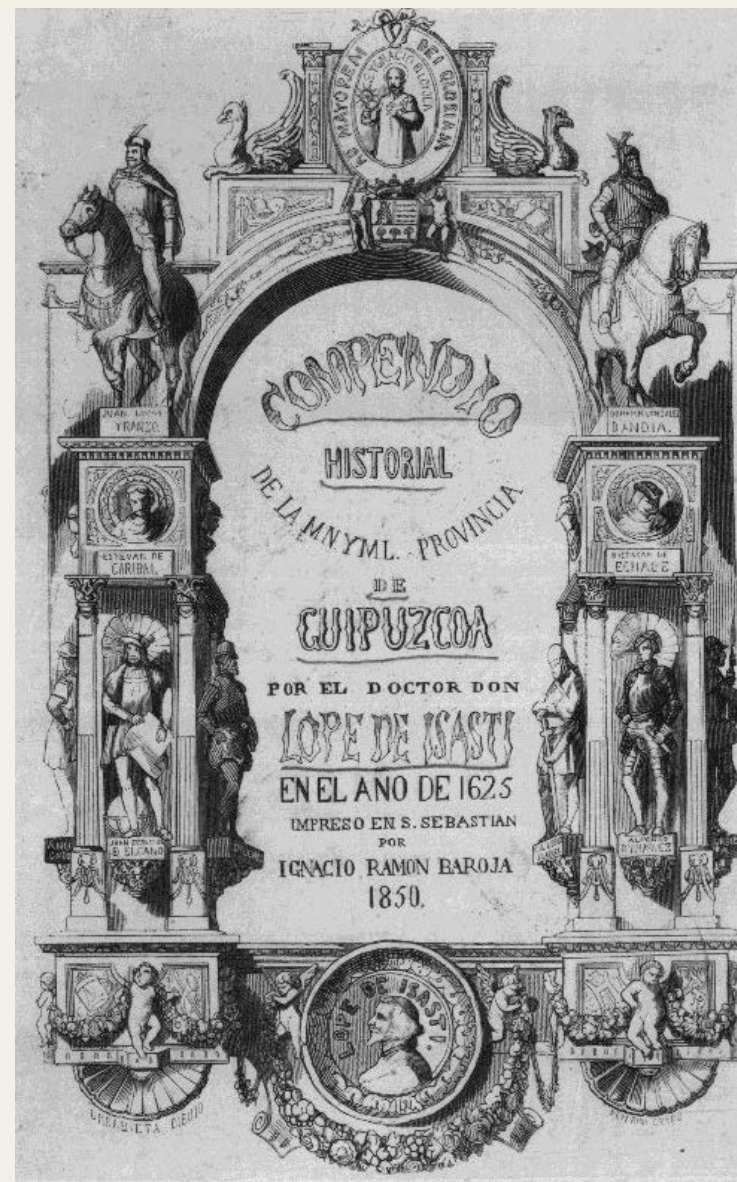
Isasti

Compendio historial de la M. N. y M. L. provincia de Guipúzcoa compuesto por el Doctor Lope Martinez de Ysasti prebistero beneficiado de la Yglesia de San Juan Bautista del lugar de Lezo en Madrid año de 1625.

1625ean idatzia

1850ean argitaratu

(Mitxelena 1964, Reguero 2017)

Euskarazko pasarteak

Beotibarko kantua
Xanfarronen kantua
Sandailia (Floranes)
Urruxolako kantua (Floranes)

Salbea
Sueskunen zortzikoa
Errefrauak
Karlos V.a eta mandazain baten arteko
elkarrizketa

Etxepareren poema bat
Armarrietako esaldiak
Izenak solteak

Orain arte genekiena

- Floraneseek Diputazioari ustez autografoa saldu 1781ean
- Diputazioak Antonio Maria Zabalarari eskatu autografoa zela ziurtatzeko
- Floranesen eskuizkribuaren bi kopia egin zituzten
 - Floranesentzat
 - Diputazioari emateko, Zabalak berak egina. Hortik beste kopia bat atera zen, artxiborako
- 1782rako originala eta Diputazioko kopia galdurik
- Zabalararen kopia baliatu zen 1850eko argitalpena egiteko

Orain zer dakigu

- Autografoa galdurik
- 1850ean baliatu zuten kopia galdurik
- Floranesi bidalitako kopia Madrilen (Mitxelenak B) Historiako Errege Akademian. Eranskinarekin.
- Kopia gehiago ezagutzen ditugu:
 - Gipuzkoako Diputazioko liburutegikoa (Mitxelenak C). Galdua?
 - Eusko Legebiltzarreko kopia. Urterik gabe.
 - Sancho El Sabio Fundazioko kopia. 1783-1784.
 - Biblioteca Nacional de Españako kopia XVIII. mendekoa. Errefraurik, salberik eta zortzikorik ez.
 - Legebiltzarrean 1814ko kopia, Lasurtegik egina. Ez daude euskarazko pasarteak.

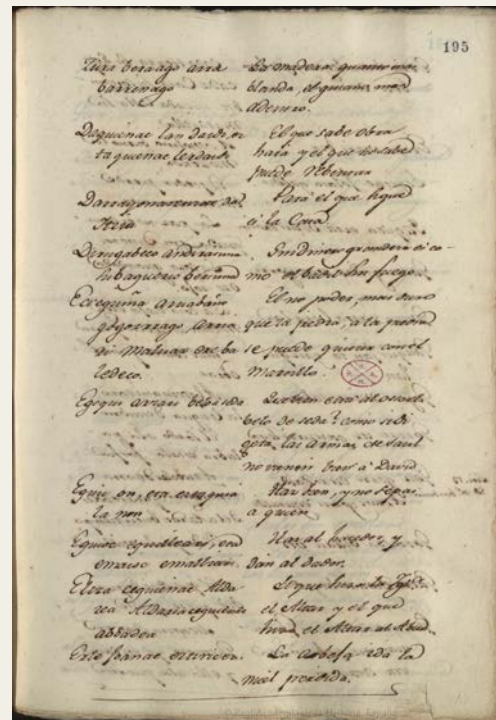
Ondorioz

- Ez dugu ezagutzen Isastiren autografoa
- Ezagutzen ditugun kopiak askozaz beranduagokoak dira, beraz, Isastiren oniritzirik gabe egindakoak

Sortzen diren galderak

Filologikoak

1. Zer harreman genetiko dute testuek?
2. Zer desberdintasun dauden kopien artean?

Dialektologikoak

1. Noizko euskara da?
2. Nongo euskara da?

Filologia pixka bat

- Goi-nafarreraz testu gutxi jatorrizkoa ezagutu ez, baina kopia berriagoak bai. Beste filologia batzuetan ohikoa
- Kopiak mende eta erdi beranduago egindakoak dira, baina ez dakigu haien arteko harremanak
- Filologiaren armak:
 - Huts komunak
 - Berrikuntza partekatuak

Filologia pixka bat gehiago

- Beharrezko da Isastiren obra osoaren edizio kritikoa egitea, kopia guztiak kontuan hartuta
- Euskarazko testuak kontuan izanda, bi tradizio bereizi daitezke
 - Huts partekatuak eta falta diren errefrauek
 - *Errota onari bia vs errotac on arriabia*
 - *Diñu garaden vs diñu arraden*
 - Ezaugarri partekatuak
 - *deño vs danean*
 - *arritz citean vs aserracean*
 - *malluaz vs malloac*
 - Ezaugarri dialektalak
 - *miñac vs mingañac*
 - *iche vs eche*
 - *ezconce vs ezconza*
 - *dugu vs degu*

Filologiatik dialektologiara

- Nongoak?

- Handik eta hemendik: *Bearguille gaiztoa, eracusle on / Bear iguesi Castrora, an ere bearric asco da* mendebaldekoak (?) baina *dugu* (Salbean) eta *den* modukoak. Dena den, oro har, erdialdeko hizkera dirudi.

- Noizkoak?

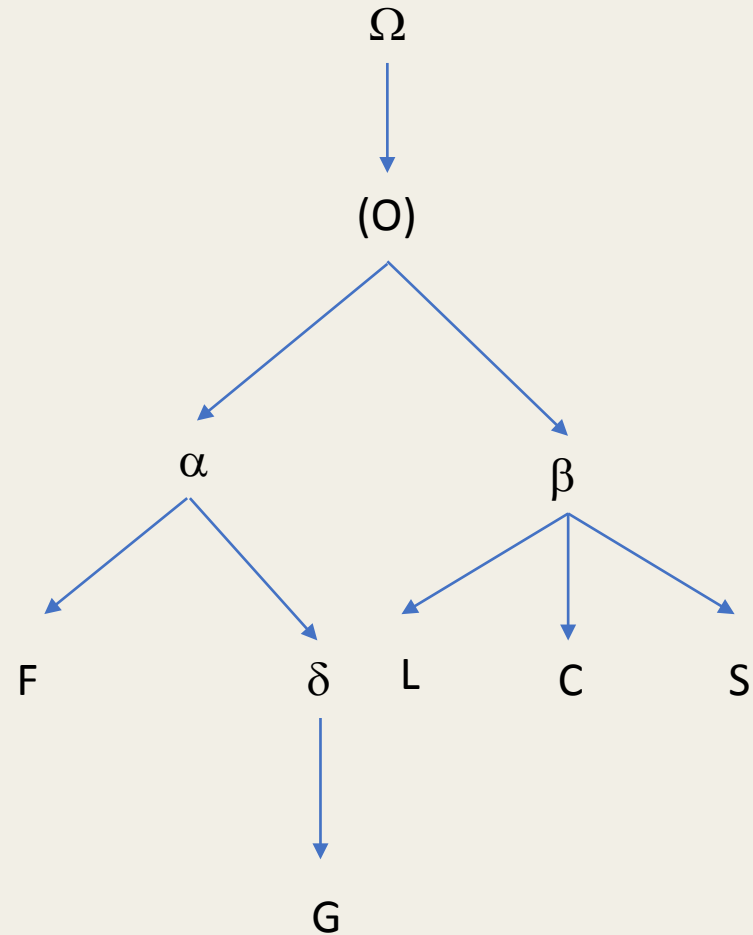
- Aoristoak, **idi* erroak denboran atzera, XV. mendera?
- Baina batzuetan aoristoa berrinterpretatu *aserra citean* --> *aserracean*; kopia berriagoa ote?

Filologia eta dialektologia

- Laburbilduz, badirudi bi tradizio bereiz daitezkeela:
 - F eta G: Goi-nafarrerazkoa.
 - L, S, C: Gipuzkerazkoa (berriagoak?)

Constitutio stemmatis

(zirriborroa)

Eskerrik asko